СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 46. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 26-го лютого 1938. No. 46. Jersey City, N. J., Saturday, February 26, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

З ПУБЛИЧНИХ РОБІТ — ДО АРМІЇ

НЮ ЙОРК. — В горішній частині нюйорського стейту військові бюра, що рекрутують людей до армії, звернулися до зарядів „Доблю Пі Ей", щоб вони дали їм спис молодих людей у поборовім віці; а також щоб заряди морально впливали на молодих людей і змушували їх вступати до армії. Вразі потреби заряди малиб погрожувати їм утратою праці. Деякі заряди виконали прохання військових бюр і дали такі списи, а інші, оправдуючися, що списи людей є внутрішньою тайною „Доблю Пі Ей", відмовилися видати списи. Рівночасно з тим головна військова команда з Вашингтону заявила, що вона нічого про це не знає і ті випадки є чисто локального характеру. А головний заряд „Доблю Пі Ей" у Ню Йорку заявив, що ніякого примусу вступати до армії нема.

КОМУНІСТА ТАКИ ДАЛІ ТРИМАЮТЬ.

НЮ ЙОРК. — Предсідник дільниці Менгетен, Ізаакс, що взяв собі за свого помічника комуністичного діяча Ґерсона, таки не хоче ніяк зо своїм помічником розлучатись. Під напором ріжних американських патріотичних і релігійних організацій Ізаакс тепер тільки змінив характер посади Ґерсона і замісць називати його „заступником предсідника дільниці", назвав його „довірочним дослідником".

ДЕСЯТЬ МІЛІОНІВ НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛИ.

НЮ ЙОРК. — Тут створено комітет, який поставив собі за завдання зібрати для нюйорських добродійних інституцій, що опікуються вбогими, десять міліонів долярів. На чолі цього комітету станув Джеймс Блейн, а почесними предсідниками є Ля Ґвардія, Рокефелер, Алфред Смит і інші.

ПЕРЕДВИБОРЧА ПРОМОВА.

НЮ ЙОРК. — Перед зібраними демократами в числі 1,500 заступник головного прокуратора Роберт Джексон виголосив політичну промову, якою правдоподібно він хоче собі промостити шлях до номінації на кандидата на нюйорського губернатора. В промові Джексон сказав, що тепер в економічнім життї настали такі часи, що уряд мусить регулювати те життя. Бо внаслідок техніки „циклі безробіття" нині появляються частіше і мають спустошуючі фарми. Завданням уряду є охоронити працюючі вестви від поганих наслідків тих циклів.

ПРОМОВА ГОЛОВНОГО ПРОКУРАТОРА.

БРУКЛИН. — Рівночасно з промовою Джексона виголосив у Бруклині промову головний прокуратор Джан Бенет, також з ціллю позискати собі людей до назначення його кандидатом на нюйорського губернатора. В своїй промові він підкреслював виховання молодих американських поколінь, які за кілька років стануть при кермі всіх галузей суспільного життя. Чи вони вивяжуться як слід зо своїх завдань, це залежатиме від того виховання, яке ми дамо їм сьогодня, говорив Бенет. Він казав, що теперішня молодь булаб далеко ліпша, якби в нинішнім вихованні ми менше уваги звертали на нищення суспільности, а більше на будування її.

КАЖЕ, ЩО ЗАСТІЙ ПРОМИНАЄ.

ВАШИНГТОН. — Голова цензурового бюра безробітних, Біґерс, дав президентові Рузвелтові звіт про стан безробіття і в тому звіті сказав, що безробіття дійшло вже до дна і є всі дані думати, що в короткому часі буде зворот до кращого. Біґерс сказав, що одна третина безробітних це молоді люди, пониже 25 років. Половина всіх безробітних це нижче 35 років. В безробітті переважають самі молоді і досить старі. Середніх, у віці 45 років, є найменше.

У ЛЕТУНСЬКІЙ КАТАСТРОФІ ЗГИНУЛИ ВИЗНАЧНІ АНГЛІЙЦІ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — У летунській катастрофі згинув лорд і лейді Плонкет, а їх приятель Лоренс зазнав тяжких ран. Вони відвідували Злучені Держави Америки і в Каліфорнії були гістьми американського пресового магната Герста. Герст запросив їх до своєї резиденції і вислав по них свого приватного літака. Але літак розбився і в катастрофі згинув сам летун, лорд і лейді Плонкет, та тяжко поранився Лоренс.

ДОВГОТА ЖИТТЯ.

НЮ ЙОРК. — Професор Раймонд Перл на основі довгих дослідів уложив табелю довготи людського життя. На основі цеї табелі довгота життя залежить у першій мірі від дідичности, чи родичі жили довго. Далі від самого способу життя. Зле відбивається на довготі життя курення. Також пиятика в більших розмірах.

ВІДІЗД ЛОРДА БІВЕРБРУКА.

Англійський пресовий магнат лорд Біврбрук, що перебував на вакаціях в Америці, відїхав назад до Англії. Перед відїздом він сказав нюйорським репортерам, що задоволений, що в англійській політичній кризі переміг Чемберлен, а не Іден. Бо перший є реаліст, дивиться тверезо на життя, а другий занадто великий ідеаліст, що відривається від дійсности.

БЕЗПОЩАДНА ВІЙНА ПРОТИ КОМУНІСТІВ У КВЕБЕКУ.

Безпощадну війну проти комунізму, який премієр Квебеку назвав найпершим публичним ворогом, заповіла престольна промова при відкриттї леґіслятури в Квебеку.

Промова, прочитана поручником-губернатором Патенодом, накреслила широку програму законодатства уряду Національного Союзу і заповіла допомогу для основних промислів провінції та співпрацю з сусідньою провінцією Онтеріо в розвязці спільних проблем. Промова вдарила гостро в комунізм, заявляючи, що не може бути навіть мови про компроміс. Будуть ухвалені нові закони проти комуністів, як додаткова зброя до ухваленого минулого року „риглевого закону", що позволяє замикати приміщення, звідки розходиться комуністична пропаганда.

В той самий час, коли відбувалося відкриття леґіслятури, провінціяльна поліція зробила наскок на школу, яку провадить монтреальський ТУРФДім під числом 1617 Ст. Лоренс Булвард. Має це бути перший крок у скріпленні кампанії для очищення Квебеку з червоної пропаганди. Сказав директор провінціяльної поліції, що наскок був наслідком кілька-тижневих дослідів, які включали уважне обсервування комуністичних осередків та „шкіл" у місті. В згаданій школі було 50 до 60 дітей, яких навчано по лінії марксизму. Не арештовано нікого. Крім цього було ще того самого дня 3 наскоки на приватні мешкання, де поліція знайшла комуністичну літературу.

„Війна проти цього ворога наших інституцій та традицій буде провадитися безпощадно", сказано в престольній промові і для цього леґіслятура малаб одобрити реорганізацію провінціяльної поліції. Поза те має уряд у пляні закони в справі фармерства, лісів, копалень, освіти, рибовлоства, співпраці між капіталом і працею і т. д.

ТРАГЕДІЯ СОВЄТСЬКОГО ДИПЛЬОМАТА.

Совєтський уряд приказав свому послові в Ослъо, Якубовичеві, щоб негайно вернувся до Москви, підозріваючи його в шпигунстві та співпраці з Троцьким. Коли Якубович не спішився з поворотом, його засудили заочно на смерть, а крім того повідомили, що розстріляють його двох синів у Москві, якщо батько не послухає приказу. Наслідком такої загрози Якубович вибрався до Москви і знаходиться вже у Стокгольмі. Волів сам згинути, ніж допустити до розстрілу синів.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ВЕСІЛЬНЯ СУКНЯ КОРОЛЕВОЇ.

Образок королевої Єгипту, Фаріди, у весільній сукні. Сукня була зроблена з брокаду рожево-бросквиневого кольору, прикрашеного немовби листям льотосу, вишиваного перлами. Мала „трен" (хвіст) 24 стопи довгий, викладений дорогим камінням і прибраний оксамітом та соболем, що самий коштував $3.000.

НАЖИВА НА ЛЮДСЬКІЙ НУЖДІ.

Тайний дім розпусти викрила поліція в мешканні розвідки Сари Бухгольц у Львові. Як ствердили доходження, Бухгольцова шукала наживи на людській нужді. Намовляла до розпусти гарні жінки, що знаходилися в матеріяльних клопотах, молодиці, яких чоловіки безробітні, лихо платні урядниці і т. п. Від клієнтів чоловіків брала винагороду 10—20 зл., а жінкам виплачувала з того 3—5 зл., забираючи решту собі. Поліція арештувала Бухгольцову, а її мешкання покищо запечатали.

СКАРБ У ФОТЕЛІ.

Один тапіцерський майстер у Відні, Маєвскі, одержавши до направи фотель одного торговця роверами, що помер недавно, відкрив у ньому цілий маєток покійного в сумі 650 тисяч шілінгів. Маєвско-го з його помічниками арештовано, бо зголосив владі тільки частину знайденого маєтку; рештою поділився із своїми співробітниками.

ХТО ТАКИЙ МАРУШЕЧКО?

У звязку з арештуванням бандита Марушечка деякі часописи принесли вістку, що він є неправесним сином одного польського аристократа. Всупереч цьому „ІКЦ" довідується, що він неправесний син сільської робітниці з Корініці, пов. Ярослав (померла в 1927 р.), та одного кубанського козака, що кватирував зо своїм полком у цьому селі підчас світової війни. Не маючи домової опіки, став уже молодим хлопцем волоцюгою, що мандрував по містах, а вкінці злодієм і бандитом.

ВКРАЛИ ВАГОН ЯБЛОК.

Варшавську поліцію повідомлено, що із складу овочів Казимира Рога у Львові вкрадено 10,000 кґ. яблок. Злодії навантажили мішки з яблоками на два вантажні самоходи і рушили в напрямі Варшави. Окрадений повідомив поліцію, що крадіж зорганізував його спільник Іван Калинець.

КІСТКА З ЧЕРЕШНІ.

Перед кількома роками кістка з черешні врятувала одному шведському інжинірові життя. Він вертався з бюра додому і поховзнувся на кістці з черешні та впав. Заки він підніся, зпід землі вибух вогонь і повітрям потряс жахливий гук. Каміння з хідника та накрива каналу вилетіли в повітря. Під хідником призбиралося з причини якоїсь хибної сполуки газових рур багато газу і недогарок папіроски, вкинений до каналу спричинив вибух. Якби не кістка з черешні, інжинір був би опинився по самій середині вибуху.

МОЛОДЬ, ЩО В ТЮРМІ ЖЕРТВУЄ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ БЕЗРОБІТНИХ

РАВИЧ (Польща). — Українська молодь, якою заповнена тюрма в Равичі, а яку польська влада засудила за приналежність до Орґанізації Українських Націоналістів, святкувала у вязниці 20-ліття бою під Крутами в такий спосіб, що, згадуючи між собою цю славну і трагічну подію, зложила 44 злоті на допомогу українським безробітним.

ВЖЕ И ТАКІ КРУЖКИ РОЗВЯЗУЮТЬ!

ЛЬВІВ. — „Нове Село" (ч. 6) подає, що польська влада припинила в Розвадові над Дністром діяльність Кружка Католицької Акції Української Молоді. Закинено кружкові, що він вивішував на сцені підчас вистав тризуб, що вважається „політичною демонстрацією", а також змушував членів вписуватись до української кооперативи й уладив без дозволу староства курс шиття на машині.

ЧЕХ ПРО МОВУ ЗАКАРПАТТЯ И УКРАЇНСЬКУ ПЕРЕМОГУ.

УЖГОРОД. — Ужгородська „Свобода" (ч. 6.) подає зміст викладу про закарпатські діялекти, який виголосив для вчителів Богуслав Гавранек, світової слави славіст, професор у Масариковім університеті. Підчас дискусії заявив він виразно, що це аномалія вживати старородійського правопису чи послуговатись на Закарпатті українським етимольогічним правописом. Казав, що українські землі вживають фонетики. Тому й на Закарпатті повинна бути заведена фонетика. А далі сказав таке, що в „науковім світі" це „незаперечний факт", що населення Закарпаття належить до українського народу та що недорічність творити якусь нову мову Закарпаття, бо закарпатські діялекти є „науково признані за українські". При кінці заявив, що „мовне питання Закарпаття" вирішиться „політичним боєм", та що є „несхитним фактом", що переможуть українці, бо „ніхто не може ніяким способом поробити з українських верховинців росіян".

ПРО УКРАЇНУ В КОСТЕЛІ, АЛЕ В ГОЛЯНДСЬКОМУ.

ПАРИЖ. — У тутешньому голяндському костелі відправив греко-католицький парох Парижа торжественну Службу Божу в присутності єпископа Шаталя, членів французького уряду й дипльоматичного корпусу. Богослуження було у намірені народженої княжни Беатричі, доньки престолонаслідниці королівства Голяндії. При цій нагоді о. Перідон виголосив голяндською мовою високо патріотичну проповідь про Україну й Українську Церкву. Костел був виповнений голяндською й українською кольонією.

ЦЬКУЮТЬ!

ЛЬВІВ. — „Діло" (ч. 31). подає, що польська орґанізація „Зажеве" у Львові, що стоїть під проводом університетського професора Ромера, вислала послові Войцеховському, що зневажив у с.нмі митрополита Шептицького, таку телеграму: „Солідаризуємося всеціло і дякуємо за піднесення справи митрополита Шептицького». Крім цього домагаємося, щоби потягнути до карної відповідальности еп. Бучка за провокаційне започаткування співу пісні „Боже великий, нам Україну спаси" у Волоській церкві 14. січня 1938".

ДАЛІ ДУШАТЬ МОЛОДЬ.

СТАНИСЛАВІВ. — Польський суд засудив Захарка Когуча з Павелча на 2 роки вязниці і втрату прав на 5 років за поширювання між шкільною молодю пісень, що славлять Біласа і Данилишина та вбивників міністра Перацкого. М. Сороку засуджено на 4 роки вязниці за приналежність до ОУН, а Федора Ковальчика на 6 тижнів, бо був старшиною У.С.С. і брав участь у польсько-українській війні 1918—1919 р. і тоді „записав свою карту винятковим варварством у відношенні до поляків". Яке це було „варварство", про це присуд польського суду не згадує.

ЗРИВАЄ З СОВЄТАМИ.

ПАРИЖ. — Бувший французький премієр Пієр Флянден дораджує тепер Франції цілковито зірвати з Совєтами і приступити до тісного союзу з Англією, як теж навязати рівночасно тіснї звязки з Німеччиною й Італією. Треба пригадати, що Франція ввійшла в союз з СССР саме тоді, коли Фляндн був французьким міністром заграничних справ. Ось тому його виводи являються початком цілковитого звороту в французькій заграничній політиці.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКЕ НЕВДОВОЛЕННЯ

„Признаки зростаючого невдоволення серед міліонів українців у Польщі ставить питання української меншини в перший ряд польських внутрішніх справ", пише „Манчестер Ґардієн" у статті під повищим заголовком. Стаття була поміщена в другім тижні лютого, коли в Европі аж кишіло від важних і замотаних справ, — доказ, що справа має досить важливости, коли про неї говорять у таких часах.

„Манчестер Ґардієн" виходить видно з наставлення, що українці й Польща повинні би погодити свої інтереси в інтересі взаємного мирного співжиття. Це за всякою правдоподібністю типічне анґлійське наставлення, одначе воно не каже „Ґардієнові" закривати очі на справжні факти життя.

„Ґардієн" переповідає передівсім історію заходів коло польсько-української угоди. Мовляв, 5. грудня 1935. року зроблено було „джентельменську згоду" між провідною українською партією і польським премієром. Українці подали польському урядові меморіял з 20 домаганнями, котрі премієр Косцялковскі обіцяв „розглянути приязно". Подавши ці домагання, „Ґардієн" каже: „По стрічі з премієром наступили деякі річи, котрі показали, що обі сторони були готові до кооперації. Коло 20 українців дістали місця в новім соймі, здобуток, якого не могла добитися ніяка меншина в Польщі. Василь Мудрий, провідник „УНДО", був вибраний віцемаршалком сойму, — відзначення, про яке навіть не могла мріяти ніяка інша меншина. Польский уряд показав теж свою добру волю іншими способами. Українські кооперативи дістали державні кредити та привілеї щодо вивозу".

„Одначе", зазначує рівночасно „Ґардієн", „життеві домагання ще далі дожидають виконання". На доказ цього наводить резолюції із зїзду „УНДО", що відбувся недавно у Львові. Невиконані ще обіцянки про українські школи; не закинено ще терміну „руський" та не принято терміну „український"; не приймають українців до державної служби; не дають допомоги українським культурним установам. На зїзді критиковано так звану „нормалізаційну політику". „Пан Мудрий остався далі предсідником „УНДО", але він мусів ковтнути резолюцію про потребу загострення тактики супроти польського уряду. „Це „Ґардієн" уважає доказом зросту українського невдоволення.

До цього невдоволення доливає оливи, на думку „Ґардієна", програма „національної єдности" полковника Коца, що зводить навіть нежидівські меншини до становища підрядних громадян. Проти цього українці висувають зріст своєї національної свідомости та надії на великі досягнення на випадок війни. Мовляв, навіть Мудрий говорить про своє розчарування з сойму та про злуку всіх українців в одну незалежну національну державу.

„Ґардієн" всетаки ще висказує надію, що поляки остаточно отверезяться й знайдуть спосіб полагодження своїх інтересів з українськими. Це послідовне англійське наставлення до справи, проти котрого, річ ясна, українці висувають своє наставлення.

ХОРОВІ СПІВИ ЯК ЗНАК ЧАСУ

Хоровий спів — одна з помітніших сторінок української культури. Україна завжди була багата на гарні голоси й на гарну музику. І звичайно завжди так бувало, що досить було зібратися купці українців, щоб уже відразу формувавсь імпровізований хор, а навкруги нього — купа спухачів, які мимоволі підпадали під чар „малоросійської" пісні. Бо довший час ці наші українські хори були тільки виявом „малоросійщини", цебто сентиментальної привязаности до свого рідного без жадного політичного забарвлення, без жадного усвідомлення національної окремішности. А проте за царизму, коли ота наша національна свідомість була впала мало не до нулі, оці „малоросійські" хори та пісні були мало не одиноким цементом, що — бодай на коротко — злютовував душі „малоросіян" у їм самим незрозумілу єдність та ворушив почуття, які тільки ждали на своє виявлення та усвідомлення.

З приходом української державности чимало з тих „малоросіян", що солідаризувалися в хорах із справжніми українцями, віднайшли свою справжню національність і полягли, боронячи її, із зброєю в руках.

Потім прийшли часи вигнання. Ми знаємо, яку величезну пропаганду для української справи зробили такі, вже справжні, українські хори за кордоном, як капеля Кошиця. І ми знаємо, яку й тепер роботу переводять вони по всіх осередках нашої еміграції, де національні українські хори можуть бути іноді єдиним заборолом національної культури та слова.

Але цікаво відмітити, що навіть державні нації починають звертати все більшу увагу на культ хорового співу, як засобу до виховання й плекання національної та заразом суспільної солідарности. В органі Мусолінія „Пополо д'Італія" появилася недавно велика стаття, присвячена саме цьому питанню. Відмітивши, що сучасна оперова музика в цілому світі йде тепер „хоровим" напрямком, цебто звертає далеко більше уваги на орхестру і хори, ніж на сольовий спів, автор пише таке: „Зрештою вже було зауважено, що справжній дух модерного мистецтва взагалі хоровий, як то ми бачимо і в фресках і в малярстві і в архітектурі та в новому змислі **монументальности** взагалі. Якщо зміст модерної цивілізації взагалі полягає в переборенні індивідуалістичного духа, у віднайденні духа солідарности, в інтимному задоволенні, що його відчуває окремий осібняк, знаючи, що складає частину орґанічної суспільної ґрупи і знаходить у ній свою вартість, то ясно, що і в мистецьких виразах такий стан річей повинен виявлятись у відродженні духа **хоральности**".

Двацяте століття — століття дисципліни, століття механічної цивілізації, що в ній кожний член суспільства мусить сповняти свою частину спільної праці; і лихо йому і всім тим, хто з ним працює, якщо він забуде про свої суспільні обовязки і віддасться особистим забаганкам, або, як у нас кажуть, „отаманії". Робітники на фабриках добре знають, чого вартий такий осібняк, і які катастрофи та розгардіяш може викликати його нерозважність... В операх XVIII та XIX ст., цебто в операх, писаних у часах розцвіту романтичного індивідуалізму, соліст співак панував на сцені, і коли йому подобалася якась нота і він мав досить сили й духу, щоб її тягнути, скільки йому хотілося (в музиці така забаганка співака носила навіть спеціяльний термін „фермата"), все спинилося: спинявся хор, спинялась орхестра, спинявся диригент і чекав з піднесеною догори паличкою, коли нарешті співак скінчить свою „фермату", і він зможе перебрати керування орхестри та цілої опери. Те, що ми бачили на сцені, відбувалось і в житті. Окремі осібняки, спираючись головно на **силу грошей**, що ними розпоряджали, дозволяли собі поводитися так, ніби загальний ритм цілого суспільства для них не існував. Не про загальну гармонію їм ішло, а про високе „до" („ц") свого власного голосу; не про добро і інтереси цілого суспільства вони дбали, але виключно про своє власне добро і про свої власні інтереси. „Залишений собі самому, не визнаючи ніякого правила ні принципу, такий осібняк міг мати ілюзію, що він „сам собі закон", що він — „єдиний" і що супроти нього все інше — тільки сирий матеріял, який може від часу до часу служити йому хіба для задоволення його забаганок..." Але ті часи і такі осібняки безповоротно минулись. Приходять нові часи. „Звільнившись від своєї пишної ілюзії, осібняк визнає, що він не може бути „єдиним", що він не може бути початком і кінцем себе самого; він визнає існування дійсности й цінности, які його включають у себе і перемагають, які надають йому більш дійсного, більш людського життя... Осібняк визнає себе за **хориста**... „Голос кожного окремого хориста посилюється музично цілою хоровою масою, відбиває в своїй власній індивідуальности музичну вартість цілої маси і складає разом з іншими голосами її органічну частину..."

На думку автора статті, хор — символ нації. Ніхто не може почувати себе незалежним від цілости нації. Ніяка людина не може — в наших трудних часах — дозволити собі на забаганки давніх сольових співаків, що робили „фермати", де і коли їм хотілося. Хори, як і нації, широко послугуються солістами, але підбивають їх своїй загальній дисципліні, щоб соліст „не вискакував", заховавшись красою своєї власної ноти чи бажаючи навмисно звернути на неї увагу слухачів і тим зробити свою **особисту карієру**, але щоб творили з хором одну прегарну мистецьку цілість.

Хорове виховання — це найкращий засіб проти поширення отаманії.

Евген Онацький, Рим.

Незавидне положення молоді

Пару тижнів тому вніс один з послів до стейтової леґіслятури в Олбані законопроект у справі створення для молоді бюр посередництва праці, які старались би підростаючу молодь примістити десь на якихсь роботах.

Та, на жаль, цей гарний проєкт десь пропав і вже пару тижнів нічого про нього не чути та не знати, чи він пішов під дискусію, чи приготовляється його наперед у політичних передпокоях, чи може задавили його, ще заки він бодай одним оком мав змогу поглянути на світ. А це велика шкода, бо справа безробітної молоді це справа величезної ваги.

Безробітна молодь.

Що року в Америці приростає пів міліона молодих людей понад те число, що вимирає, або відступає з активного бизнесу чи праці. Ці молоді люди, мов гончі собаки, кидаються то сюди, то туди, щоб дістати якесь заняття. Вони сотками завалюють ріжні аґенції праці; вистоюють під дверима фабрик; головні, втомлені, знеохочені шляються вулицями великих міст. На їх обличчях слідне огірчення. Переважаюча більшість з них це добрі хлопці й дівчата, чесних родичів чесні діти. Вони хочуть працювати. Вони хочуть дуже працювати, бо хочуть вступитися з плечей своїм родичам, яким також дуже важко. Вони люблять своїх родичів, а родичі люблять їх. Але тверде життя бере своє; родичі не всилі далі удержувати їх; вони мусять вступатися з дому.

Моральне збентеження.

Здається, що найтрагічніше в тому положенні є це, що вони хочуть працювати, але не мають де. Їх родичі, коли були молоді, то знаходилися в кращому положенні. Родичі потребували тільки мати охоту до праці. Їх учили: „Працюй, а дібешся чогось у житті". І справді, коли в тодішніх часах чоловік пильно працював і вмів трохи щадити, то міг добитися чогось.

Нині на адресу молоді не можна сказати „працюй", бо вона хоче працювати. Їй не потрібно заохоти. Вона вважає „прекрасними" ті часи, коли то чоловік міг дістати працю, коли тільки захотів. Їй тяжко повірити, що так колись справді було.

Мораль „без дна".

Колись, коли можна було дістати на світі працю, як не одну, то другу, мораль науки „працюй" мала певні основи. Нині та наука втратила цілком усяку основу, а на її місце суспільність ще не придумала нічого іншого.

Бо яку моральну науку може нині батько дати синові, що сидить вдома і нічого не робить? Скаже йому: „Роби", а син запитається: „Що?" І розмова скінчена, а з нею скінчена також лекція моралі. Батько опустить у безрадності руки і відвернеться від сина. За хвилю батько може вернутися ще раз до сина, але вже не з моральною наукою, не з етичними арґументами, тільки зо злости, по люттю, що не знає ніяких арґументів, і скаже: „Забирайся, йди собі в світ за очі, бо я не всилі утримувати тебе". Можливо, що нема багато таких батьків, які говорилиб так словами, але є чимало таких, що говорять це німим поглядом. Та у висліді це однаково ранить молодь; вона пускається в світ за очі в пошукуванні шматка хліба.

Конкуренційний світ.

Безперечно, що ще й нині хто справніший від інших, то таки зуміє себе якось примістити. Але він мусить відзначатися далеко більшою здібністю, підприємчивістю і витревалістю від решти. Коли хто ті прикмети має, то може собі і сьогодня дати раду й по плечах своїх менше щасливих товаришів вибитися наверх.

Але з загально економічного боку це таки не є розвязка. Бо з огляду на безробіття нинішні заняття в ріжних галузях нагадують ту лавку, що на ній сидить повно людей. На ній нема місця для свіжих. Коли хтось трапиться з більшою силою і зручністю, то він, натиснувши на один кінець лавки, справді здобуде собі місце, але на другому кінці когось іншого зіпхає. А це, як сказано, з загально економічного боку не є ніякою розвязкою.

Треба ділити працю.

Здається, що найкращим виходом з цього таки буде це, що треба ділити працю між усіх. Коли машина заступає працю чоловіка й виконує за нього роботу далеко скорше, ніж він сам, то тоді час біля машини треба подилити між усіх здібних до роботи людей і не дозволити, щоб один занадто запрацьовувався, а інший не робив нічого.

Нині нераз можна подибати таку родину, в якій старий батько працює й заробляє на рідню; а також мати чистить десь в офісах підлоги; а навіть так буває, що донька працює в фабриці, чи в офісі. Зате молодий син, що з них усіх найздоровший й міг би найкраще виконувати якусь роботу, не може дістати праці.

Якби уряд дійсно подбав, щоб такі бюра праці для молоді були запроваджені всюди, по всіх містах і містечках, то це помоглоб молоді устаткуватися й неодного з них урятувалоб з обіймів злочину.

Культурна хроніка Галичини

Нові прем'єри в театрі ім. Тобілевича.

По виставі пєс сучасних авторів, як „Дівча з Маслосоюзу" Барнича і Павлусевича, „Шаріка" Барнича, „Орленя" І. Зубенка й „Довбуш" Задвірського — цей театр приготовляє до вистави „Лісову Пісню" Лесі Українки, „Великий Ірод" Дмитра Николишина та відновляє оперу „Орфей у пеклі". Ці драматичні твори напевно знайдуть своїх глядачів, а головно „Лісова Пісня" Лесі Українки, що під мистецьким і під ідейно-патріотичним оглядом стоїть на дуже високому рівні. А такі штуки в Галичині мають поводження.

Український театр у Львові.

У Львові повстав український театр під управою Петра Сороки й Залуцького.

Цей театр під смак міської публики ставить покищо тільки ревії. З браку власної салі винаймає чужу.

Цінна песа про Лемківщину.

Український Народній Театр ім. М. Садовського виставляє тепер дуже цінну й цікаву песу про життя Лемківщини. Ця сучасна песа є на три дії. В останній дії приходить прегарний обряд лемківського весілля. Автором цієї песи є Луковиченко.

Цікаві публичні відчити.

Зимою у Львові, як і в цілому краю, є оживлені академічні вечорі та серія преріжних відчитів.

Цього року до найцінніших відчитів треба зачислити виклад д-ра М. Рудницького п. з. „Три чинники у розвитку літературної мови: звичка, граматика, естетика"; Василя Сімовича „Культурна мова"; П. Біланюка „Чому і як школа поборює алькоголізм і нікотизм"; Романа Осінчука „Електрокардіографія і її значіння в діягностиці хоріб серця"; Павла Лисяка „Українці, міжнародне положення й останній Народній Зїзд"; та о. д-ра Глинки „Соціяльне питання у папських енцикліках".

Малярська вистава Олекси Грищенка.

Велике зацікавлення серед ширшого загалу добула собі збірна вистава образів Олекси Грищенка.

Виставу уладило А. Н. У. М. (Асоціяція Незалежних Українських Мистців). Фахова критика одноголосно підмітила, що творчість О. Грищенка — це „наше найкраще наших днів".

Українські авдиції у львівському радіо.

Якось удалось українцям вибороти в дирекції львівського радія, щоби були бодай раз на тиждень українські авдиції.

І таким робом, як іще наша цінна співачка Марія Сокіл з п. Антоном Рудницьким були в краю, мали ми нагоду почути неодну пісню чи арію якоїсь опери в справжньому мистецькому виконанні.

Тепер здебільшого слухаємо відчитів та хорових співів. Приємними й цікавими відчитами останніх місяців були: „Українські спогади про В. Оркана" д-ра М. Рудницького; „Як дивитися на мистецькі вистави" д-ра Іляріона Свенціцького; „Зима — пора для науки" інж. Романенка; й інші, з ділянки етнографії й економії. Крім цього чули ми хор Дмитра Котка, що співав пісні Лисенка, Стеценка, Людкевича, Гайворонського й Котка; а також і розривкові пісні у виконанні п. п. Сабат-Свірської, Шмерековської-Приймової і інших. Час від часу заспівав і наш одинокий героїчний тенор в Галичині, М. Голинський.

Василь Ткачук.

Гнат Кращанко.

В СТАРІМ ЗАМКУ

Історична повість.

(38)

— Хто вона?

— Вона, Текля.

— Текля? То що з того?

— Вона... Це не добре... Вона не дурно прийшла сюди. Вона щось лихе затіває.

— Чому про неї так зле думаєш?

— Бо вона кралася так, щоби її ніхто не бачив. Та я бачила дуже добре. Вона знає тут всі мишачі діри. Вона тут пані... Я сиділа під шопою. Вона проховзлася, як той вуж. Коли побачила мене, зашипіла: „ти тут? Гадино!" Нахилилася до мого вуха і шепнула: „Як скажеш кому, що я тут, задушу!" Вона може задушити. Не лиш мене. Вона може, вона може.

— Де її можна знайти? Як гадаєш?

— Або я знаю? Тут льохів сила велика. Під льохами знов льохи. Скрізь. І в мурах якісь хідники. Хто тут що знайде! Тут лячно жити. І лихі духи, і лихі люди можуть скритися. Підстароста один знає, Текля друга. Бо вони обоє панували тут.

Настя стала поволі відсуватися від Солоняка. Підійшла до барикади у воротах і дірою при землі висунулася. Солоняк тої баби не боявся. Його лиш кортіло знати, яким способом вона увійшла до замку. Як варта не бачила, що увійшла фірткою, то хіба знає якийсь потайний вхід. Тим входом вона могла би, або Кіндис міг би ввести до замку Татар. Порозставляв варти при всіх виходах з льохів і приказав добре призиратися, чи де не підіймається земля, чи де не сиплеться мур. Приказав наслухувати, чи не добуваються які голоси з мурів або зпід землі.

Коли Солоняк трохи продрімався і на зорях вийшов обійти сторожі, зійшовся з Марком. Цей вже назад прийшов до сил і хвилю такої небезпеки не хотів переспати в теплій постелі.

— Тепер прийшла найнебезпечніша хвиля, — промовив до нього Солоняк. — У тій порі люди сплять найтвердшим сном. Це звичайно використовує всякий напасник. Як татари гадають нині вдарити на замок, то їх ось-ось що лиш не видко. Ходім на башту над ворітьми. Звідтам найдальший вид.

Ледви звернулися в сторону воріт, вартовий на башті крикнув:

— Татари!

— Я на башту, ти до мосту! — крикнув Марко до Солоняка. — Як то справді татари, підпалиш міст.

На подвірю, зараз за ворітми, горів постійно огонь, щоби в кожній хвилі можна було підпалити міст. Солоняк виймив з вогню одно горіюче поліно і станув на мості. Марко вийшов на башту.

— Де ті татари? — спитав вартового.

— Ось там, що лиш вийшли з яру.

Марко справді побачив їздців, що клусом наближалися до містечка. По хвилі щезли за його дахами.

— Підпалити? — спитав Солоняк, глянувши вгору.

— Покищо не треба! — відгукнувся Марко згори. — То малий гурток. Небезпечний не може бути. То або передня сторожа татарського чамбула, або цілком хто інший.

Ще хвилю і на дорозі з містечка затупотіли коні.

— То наші! — крикнув Марко до Солоняка і зійшов з башти.

То справді були козаки, вислані Хорошком. Було чотирнацять під проводом Сливича. Козаки віхали до замку, Марко завів Сливича до сотника.

— Скільки нас було готових до походу, стільки пішло, — сказав Сливич. — Можна надіятися, що незабаром Хорошко надтягне з більшою силою. Коби лиш видержати два-три дні, то татар проженемо.

Цілий день пройшов, татари не показалися. Дехто вже став дуритися надією, що вони цілком не прийдуть. Гадали, що Кіндис не пішов до них кликати їх собі на поміч. Аж коли вже надходила ніч, на башті заграла сурма на тривогу. Марко знов метнувся на башту, Солоняк з огнем станув на мості. Марко, скоро вийшов на башту, свиснув. Це був для Солоняка знак, щоби міст підпалив.

З яру, з котрого рано виїхав був Сливич з козаками, тепер висипувався татарський чамбул. Також з усіх дебрів і з ліса вироювалася татарська комашня. З диким криком татари гнали на містечко, з містечка на замок. Добігли, коли вже більша половина мосту згоріла. Сальва з муру відігнала напасників. Татари задержалися так далеко, щоби кулі оборонців замку не могли їх досягнути. За спалений міст пімстилися бодай тим, що підпалили містечко. На відстань стрілу татари розтаборилися під замком, щоби його взяти голодом.

(Дальше буде).

З ДНЯ

АБРАГАМ ЛИНКОЛН У ПРАВДИВІМ ОСВІТЛЕННІ.

Недавно появилася в Америці книжка під заголовком „Захований Линкольн", зложена на основі автентичних записок Герндона, що був бизнесовим спільником Абрагама Линкольна, коли він жив у Спрінґфілді, Масс.

Герндон, який довгі роки жив дуже близько з Линкольном і його родиною, відкриває дійсно дуже цікаві річи про цього великого американського суспільного діяча та президента, який повалив в Америці невільництво й через громадянську війну привів її до ще одної федерації, побудованої на ліберальніших, людяніших, а притім триваліших основах. Зовсім слушно нині ціла Америка вважає Линкольна під оглядом державних заслуг другим чоловіком по Вашингтоні й що року торжественно святкує його уродини.

СКЛОННІСТЬ ВИБІЛЮВАТИ ПРОВІДНИКІВ.

Американці, таксамо як інші народи, люблять „вибілювати" своїх провідників і знаходити в них лише гарні і добрі сторони. Тому, що Линкольн повалив в Америці невільництво, його загально вважали великим гуманістом, чоловіколюбцем, людиною великого милосердя й доброти. Але тепер опублікована книжка „Захований Линкольн" показує його в трохи відмінним освітленні; попри добрі сторони вона відкриває також його хиби, що їх має на світі кожний чоловік, найменший і найбільший.

ПРИВАТНЕ ЖИТТЯ ЛИНКОЛНА.

Гердон говорить, що це неправда, що Линколн мав дуже добру жінку, яка піддержувала його морально та яку він дуже любив і шанував. Цілком навпаки, його жінка була дуже лиха, сварлива; докшкулювала йому на кожному кроці; притім вона була скупа, так, що Линколн ніколи не запрошував до себе гостей; бо раз не було чим їх приняти, а другий раз жінка, коли попала в поганий настрій, викидала його враз з гістьми з хати. Раз трапилося таке, що жінка жбурнула в нього поліно і розвалила йому чоло. Іншим разом сталося таке, що в білий день вулицею міста Спрінґфілд з цілої сили біг Линколн, а за ним гналася його розюшена жінка. Щойно коли Линколн натрапив на гурт людей, які, очевидно, сміялися з нього, він нагло відзискав свою повагу й відвагу, та, звертаючись до жінки, схопив її за карк і за плечі й запровадивши її так додому, втрунув її в двері і сказав: „Сиди тихо вдома і не роби з себе посміховища перед людьми".

ВСЕТАКИ ГЕРНДОН ШАНУЄ ЛИНКОЛНА.

Ціла та книжка є переповнена такими і їм подібними приключками з життя цього великого американського президента. З тих приключок виходить, що Линколн мав слабощі, як кожний інший смертельний чоловік; а також, що приватне життя справляло йому дуже багато прикростей і скандалів.

Та попри те все Гердон заховав до Линколна величезну повагу. Він дословно каже, що „Линколн по Христі був найбільшим чоловіком на світі". Аж таку пошану має Гердон до того чоловіка, якого він бачив, коли той утікав вулицями перед своєю жінкою. Ці скандали не захитали поваги Герндона до Линколна; бо попри скандали і попри особисті слабості Линколна Герндон іще бачив також його величного духа, його геніяльні передбачення і його залізну витревалість виконувати те, в що він вірив. Ці великі річи в очах Герндона не далися присипати сміттям маленьких річей, хоч ці маленькі річи й були прикрі, компромітливі, скандальні...

З цього виходить, що всі, навіть найбільші люди на світі, є таки людьми і як такі мають свої слабості. Мали свої слабості Линколн, Вашингтон, Наполеон, Нелсон, Велінґтон, Мазепа, Хмельницький; мають їх Рузвелт, Гітлер, Мусоліні; мають їх усі інші провідники. Люди не є анґелами, лише людьми. Але коли вони попри ці свої хиби роблять також великі діла, то ті діла заважують, а не хиби. Великі діла це те, що рішає на світі. А все інше це річи другорядної ваги.

Очевидно, що далеко краще, коли великі люди вистерігаються також і дрібничкових недомагань. Вони повинні і в приватному житті бути прикладом для загалу. Але коли так не є, то розумні люди прощають їм такі недомагання. Якби американці не були простили Линколнові цього, що за ним гналася в білий день жінка, то хто зна, чиби сьогодня зо Злучених Держав Америки...

ШТУКА БАЧИТИ ОБІ СТОРОНИ.

Та тут треба заразом сказати, що це досить велика штука вміти дивитись на особисті слабості провідника й рівночасно не тратити до нього пошани, як це робить Гернодн. Щоб так поступати, треба самому бути характерно дуже сильним чоловіком. Слабі характери звичайно перебільшують або в один бік, або в другий. Слабі люди звичайно вміють лише вихвалювати під небеса свого провідника, добачувати в ньому всякі найкращі сторони, вважати його мало що не анґелом. Вони бунтуються цілим своїм нутром, коли хтось посміє поглянути критично на їх провідника і добачити на нім якусь пляму.

Та з другого боку ті самі люди, коли остаточно таки доглянуть якусь пляму на своїм провіднику, то відразу з одної крайности попадають у другу; з надмірного вихвалювання свого провідника переходять до надмірного понижування його. З анґела вони перемінюють його на чорта; хоч властиво він ніколи чортом не був, але не був також ніколи анґелом.

МИ НЕ ВМІЄМО ЦЕЇ ШТУКИ.

Саме ми, українці, належимо до того роду людей, що перебільшують або в один бік, або в другий; ми вважаємо свого провідника анґелом, або діяволом. Замісць поглянути відважно правді в очі й сказати отверто, що є мала пляма на нашім провіднику, але лише мала й вона не перешкаджає у виконуванні його суспільної праці, ми звичайно так поступаємо, що присягаємося, що нема ніякої плями. Колиж остаточно й ми запримітимо ту пляму, то зараз огірчено починаємо: „То він такий? А я гадав, що він тое, а він тее! Го, го, го! Чекайно, а я тобі те", і т. д.

В той спосіб поступають дітваки, гістерики, а ніколи справжні мужі.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Відновлення діяльности Приятелів Української Музики.

Недавно відновлено діяльність товариства проголошенням вистав опери М. Лисенка „Ноктюрн" і комедії Лопатинського з музикою П. Козицького „Козак Голота". Загальна потреба рушити музичне життя і повести його в деякі зорганізовані дороги примусила організаторів рішитися на цей крок. Рішальним був успіх діяльности Українського Орхестрального Товариства, якому треба було дати можливість проявити прилюдно свою діяльність.

Управа товариства така: о. П. Понятишин, президент; пані Марія Кінаш, віцепрезидентка; Віра Стеткевич, друга віцепрезидентка; Андрій Борак, скарбник; Галя Юрчак, секретарка; Роман Предаткевич, голова; М. Гайворонський, заст. голови Програмового Комітету.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Районовий Зїзд С. У. А.

Дня 15. лютого відбулися перші наради в справі Районового Зїзду С. У. А. з Філядельфії й околиці. В нарадах взяли участь представники чотирьох місцевих відділів. Пятий відділ задля перешкод не був заступлений. Вибрано комітет, який займеться виробленням програми нарад і гостиною для делеґаток. Зїзд відбудеться 20. березня в Філядельфії. В Зїзді візьмуть участь представниці 5 відділів з Філядельфії, два відділи з Честер, один відділ з Алентавн і один з Трентон.

О. Штогрин,
заст. голови С. У. А.

МОЛОДЬ ПРО СЕБЕ

Праця Ліґи Української Молоді Північної Америки (що повстала на першому конгресі молоді в Шікаго в 1933 р.) пливе по американській ниві бистрою річкою вже пятий рік. Спершу непевно розливала вона свої води по ріжних долинах і вершинах. Та зросила суху землю — безинтересовність. І то так, що праця та пливе тепер певно, хоч поволі, по тім твердім підложжі, що його створила наша іміґрація й американське окруження.

Молодь нині цікавиться українським життям, глядить прямо в вічі минувшині, критикує помилки, невдачі — свої та своїх батьків, і шукає певних доріг до цілі, ідеї, дорогої нам усім. Це виявила вона на Окружнім Зїзді, що відбувся в Нюарку 12 лютого б. р. для молоді з поблизьких міст та округ. „Молодь глядить на себе" — це була головна тема дискусій, що виринули після чотирьох відчитів: 1) Наші осягнення, помилки й упадки, 2) Українська дівчина стрічає українського хлопця, 3) Український хлопець стрічає українську дівчину й 4) Дивлячися вперед. Іван Коцюбинський у своїм рефераті, оцінюючи поступ нашої молоді, підніс тісніший звязок між поодинокими товариствами, краще порозуміння й виміну думок через пресу й конґреси; більшу свідомість щодо приналежности до української нації, зростаюче зацікавлення українською літературою, історією й мистецтвом. До головних хиб бесідник зачислив те, що молодь не вивчує добре українського життя в Америці. Маючи змогу студіювати відносини між ріжними угрупованнями старшої ґенерації на тлі політичнім чи релігійнім, молодь замісць учитися з помилок старших, дозволяє на те, що нею керують ріжні впливи і розбивають іноді організаційне життя молоді на кілька таборів. Крім того молодь сама не старається вплинути на старше громадянство й саме через власну байдужість убиває всяку ідею співпраці в користь загалу. Не годиться винувати за наші недостачі старшу ґенерацію. Вона без сумніву мала мало даних до поступу, але це не спинило її в поступі. Коли молодь хоче щонебудь осягнути, повинна це робити власними силами, старающись викорінити зло, а плекати добро.

Відчити панни О. Сивуляк з Філядельфії і В. Мікельсона з Гарісон, Н. Дж., про українського хлопця й дівчину викликали живу дискусію. Так вийшло, що бесідники представили українську дівчину в кращому світлі, а скритикували українського хлопця. Загальна думка була, що хлопці не грають такої ролі в українсько-американськім житті, яку повинні грати, та що в багатьох випадках дівчата їх перевищають. Хлопці в очах дівчат замало модерні. Наприклад, багато з них хочуть, щоб вони були панами (босами) дому, а жінки лише служебками. Мало таких, що цікавляться вищою освітою, багато байдужих у здобутті певних професій, хоч нагоди трапляються. Хлопці не могли себе дуже оправдати. І хоч нерадо, то таки приняли деякі обвинувачення. Між іншим підносили, що дівчата забагато вимагають у товариськім житті, воліють старших хлопців від себе, а знову ті, що мають вищу освіту, поводяться згорда.

Панна О. Гамкало з Ню Йорку в своїм відчиті „Дивлячися вперед" піднесла потребу і вагу трівких фінансових підвалин у будові українського життя в Америці та захотила саме Ліґу Укр. Молоді розпочати кроки в тому напрямі. П. С. Шумейко, що проводив дискусію, був уповажнений зборами назначити комітет, що виступив би пляни та започаткував акцію. Постанови зїзду підкреслили потребу обєднання українсько-американської молоді та збирання фондів на піддержку боротьби за волю України.

Вірю, що делеґати віднесли миле враження з дискусії, понесли багато думок до своїх організацій та оживили працю свіжим ентузіязмом і палаючою вірою в кращу майбутність.

Марія Лехицька.

КРІЗА В АНГЛІЙСЬКІМ МІНІСТЕРСЬКІМ КАБІНЕТІ.

Через ріжницю в поглядах на европейську ситуацію, що виринула внаслідок промови канцлера Гітлера, з британського кабінету міністрів зрезиґнував Антоні Іден, міністер заграничних справ. На образку Іден направо, його асистент, вайкавнт Кренборн, що зрезиґнував з ним, валіво.

У каварні при столику.

— Питаєтеся, відки я знаю, що ви такі задоволені. Тож признаюся вам, що я заплатив у розвідчім бюрі десять долярів і там мені те все про вас розповіли...

— Ну, чи то не марнування грошей! Таж у мене самого могли ви те довідатися за половину ціни!

Автомобіліст у галицькому селі переїхав курку. Щоб не мати неприємности, питається селянки, скільки має заплатити.

— Два злоті й одинацять сотиків — відповідає селянка.

— А за що ще тих одинацять сотиків?

— За те яйце, що курка булаб мені знесла нині!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„СВОБОДА".

Перечитуючи „Пропамятну Книгу У. Н. Союзу", знаходжу на 50 сторінці відбитку першої сторінки першого числа часопису „Свобода", з датою 15. вересня 1893 року. Читаю, як там „Свобода" звертається до нашого народу в Америці з закликом приняти її за свою.

А чи стала „Свобода" нашою, на те дає вичерпну відповідь Пропамятна Книга. В ній представлене тяжке життя наших іміґрантів-піонірів. І доперва на тім тлі темноти і горя тих іміґрантів можна пізнати, яким ясним світлом стала „Свобода" від першої своєї появи. А як поглянемо на пройдений „Свободою" шлях, тоді доперва зрозуміємо ту велика роботу, якої вона доконала. Та щоб це зрозуміти і відчути, треба прочитати той великий матеріял, що зібраний у Пропамятній Книзі. Треба вчитатися в ті перші поклики „Свободи", що взивають нашу іміґрацію оснувати У. Н. Союз. Треба також брати під увагу ту велику роботу, яку вложив У. Н. Союз у наше життя в Америці, бо доперва тоді буде можна хоч приблизно визнатися в тому, чим була „Свобода" для української громади в Америці й Рідному Краю. Знаємо, що за „Батьком" Союзом пішли сотки і тисячі ріжних товариств, Народніх Домів і т. п., що їх тепер маємо по всіх громадах. Маємо їх, але часто забуваємо, що того всього не булоб, якби не було тої кількадесятилітньої великої пропаґанди, що її вела „Свобода", і то в часах, коли ще була кругом темнота, коли не було серед нас майже ніякої національної свідомости.

Пропамятна Книга про все те розповідає. Це наша історія. Це історія американської України. Вона виказує ясно, що ми тут не осталися позаду інших народів. Ми навіть можемо гордитися своїми осягами! Ось тому всі ми, а зокрема члени і членкиці У. Н. Союзу, повинні бути добре обзнайомлені з тим, що є в Пропамятній Книзі. Ми повинні дати прочитати ту Книгу нашим дітям, а тоді вони наберуть більшої поваги до своїх родичів і цілої нашої іміґрації. І будуть шанувати та цінити тих, що ту Пропамятну Книгу видали. А з нею і наш У. Н. Союз.

Михайло Шміґельський,
з 334 від. У. Н. Союзу.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 5. лютого 1938 р. помер у Клівленді, Огайо, наглою й трагічною смертю довголітній член Українського Народного Союзу й братства св. Василія Великого, відділу 364,

МИХАЙЛО ГРОНОВИЧ.

Нещастя скоїлося при праці в міськім водним заведенні, де Ґронович працював від довгих літ. Дня 5. лютого він несподівано поховзнувся, а „файер плоґ" упав на нього й роздавив йому черево.

Покійний уродився у Великих Мостах, повіт Жовква, Західня Україна.

Похорон відбувся дня 8. лютого 1938. Тлінні останки поховано на „Бруклин Гайтс Семетері".

Вічна Йому память!

Іван Сподар, секр.

ДО АВСТРІЙСЬКОЇ КРІЗИ.

Д-р Курт Шушніґ, канцлер Австрії, що зреорганізував свій кабінет так, щоб задоволити Гітлера.

— А ти що за справу маєш у суді?

— Розводжуся з жінкою...

— Прикра історія. Чому?

— Вже два тижні не готорить до мене ні словечка.

— Ах, мій любий, який з тебе легкодух! Розводишся? А де знайдеш таку другу?

Розсіяний гість.

— Пане вейтер, — пів години тому я замовив каву. Чи ви забули принести мені її? Чи може я вже випив? А може я забув замовити?

З ОРГАНІЗАЦІЙНОГО РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

СИРАКЮЗ, Н. Й.

За злуку відділів.

Приглядаючись до організаційного життя місцевих відділів У. Н. Союзу, можна прийти до висновку, що таки найкраще буде, коли ми будемо прямувати до того, щоб відділи, коли їх є кілька в невеликій місцевості, злучити в один великий. Бо наші ряди ріднуть, і то скорим темпом. Хоч їх заступають молоді члени, то всетаки, щоб скріпити організаційне життя Союзових відділів і притягнути молодь, треба саме змагати до злуки відділів.

В такій злуці організаційне життя відділів скріпне фінансово і морально. Бо візьмім, наприклад, таке: в громаді існує кілька відділів У. Н. Союзу. Кожний з них старається придбати фінанси для своєї відділової каси. Отже кожний з них уладжує ріжні імпрези, пікніки, вистави, балі, тощо. Але в тих імпрезах вони починають конкурувати з собою й у висліді їх фінансові користи є мізерні.

Бо, влаштовуючи, скажім, три пікніки, потрібно до того три рази винаймати парк, три рази музику, дозвіл, перевіз, летючки, оголошення, тикети і т. п. Коли це все почислити, то з приходу мало що лишиться. Колиж до того додати, що кожний відділ, коли справляє свій пікнік, не може стягнути на нього відповідного числа людей, зрозуміємо, чому часто не тільки що з пікніку нема користи, але є недобір. Подібне з іншими імпрезами.

Злучуючи відділи, ми тим зменшимо також кошти конвенційні, бо не мусілиб їхати стільки делегатів; а далі, зменшилиб кошти канцеляріїні, листування, ну і видатки на відділових урядників.

Ми переживаємо нині часи, в яких мусимо числитися вже не з долярами, але з центами. Ми ті центи, а навіть доляри заощадимо, коли замісць роздроблюватись, будемо лучитися в одно сильне тіло. Маючи одну сильну організацію, ми моглиб нею заімпонувати нашій молоді. Молодь, бачучи нашу силу і то як моральну так матеріяльну, набрала би більшої пошани до нас самих і сама вступалаб у наші сліди. А так, як тепер є, то ми, будучи роздроблені і ривалізуючи з собою, тільки відтручуємо молодь, яка не любить слухати наших сварів.

Думаючи ось так, наші три місцеві відділи, 317, 282 і 39, роблять тепер ще одну чергову спробу, щоб злучитися в одно. Ініціятива виходить з т-ва „Українська Січ", від. 282, і хоч той відділ є найчисленніший, то проте бачить загальні користи в злуці з двома іншими відділами.

В тій цілі вибрано на зборах згаданого відділу своїх представників, які мають завдання старатися перевести цю злуку. Представниками є: Г. Туркевич, К. Рибак, І. Каменюк. Віримо, що їм удасться довести намірене діло до успішного кінця для добра всіх відділів і підростаючих поколінь.

Г. Туркевич.

ДО АВСТРІЙСЬКОЇ КРИЗИ.

Вільгельм Мікляс, президент Австрії, що довго опирався домаганням Гітлєра.

ВІДОЗВА
ДО ОДНОСЕЛЬЧАН ЛЯШОК ГОРІШНІХ.

На мою адресу прийшла з рідного сила Ляшок Горішніх, бобрецького повіту, така відозва:

„Дорогі Браття і Сестри! В імені читальні „Просвіти" в селі Ляшки Горішні просимо вас, братів і сестер, що поселилися на вільній землі Вашингтона, прийти нам з поміччю в будові Народнього Дому, який ми розпочали в 1937-мім році. З браку фондів, бо село тепер дуже зубожіло, ми змушені звернутись до вас з отсею просьбою. Половина нашого села така вбога, що собі ніяк не може дати ради, й тому нічим не може помогти будові. А друга половина помагає стільки, що може, та це не вистарчає й ніяк не можемо дійти до цілі. Просимо вас, поможіть нам, а кожна ваша жертва, навіть найменша, буде нам дуже помічна в тому ділі". Підписані: Іван Паньків, голова; Максим Возьний, писар; Іван Макогін, скарбник.

Я звертаюсь отсею дорогою до всіх односельчан вище названого села, щоби були такі добрі і негайно відізвались на мою адресу; порозумівшися разом, ми створимо комітет і розпічнемо заходи, щоби помогти рідному селу.

Теодор Стоякевич,
5 — 16th Ave., Newark, N. J.

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(92)

UNITED FEATURE SYNDICATE, Inc.

Оглянувши все докладно, Джейн зіскочила з дерева. „Так здається, що ми Анеті не зможемо щонебудь помогти", промовила вона. Серце Бравна похололо. „Вона така ніжна й незагартована на труднощі", промовив він. „Можливо, що вона вже нежива. Та можливо це краще так; бодай не натерпиться", додав він з таким смутком, що всім здавалося, що він ось-ось заплаче.

Але він здавив сльози. Це не личило йому. По кількох хвилинах на приказ Джейн ціле товариство рушило далі в дорогу. Втрата Анети справляла всім великий біль, крім Сборова. Він тим дуже тішився. Передівсім пропав головний свідок у вбивстві його жінки; а далі, її таємниче зникнення відтяжувало трохи його самого і звалювало вину на невідому силу.

Вандруючи ось так, Сборов знов почав звертати увагу на Джейн і почав старатись залишитися з нею десь наодинці. Вкінці йому це вдалося. Бачучи, що вони самі, Сборов знов підійшов до Джейн і благальним голосом заговорив: „Я люблю вас Джейн, люблю до загину. Я дурію за вами. „Ви вже раз дістали від мене мою відповідь. Мало вам цього?" — заговорила Джейн.

Але шал огорнув Сборова цілком. Він думав, що має до діла з того роду жінкою, яка тільки вдає, що відпихає чоловіка, фактичнож хоче його тим ще більше притягнути. Тому, не думаючи довго, він схопив її руку. Джейн миттю вирвала руку і, розмахнувшись, дала йому знову по обличчі. „Марш"! — заговорила вона. Обличчя Сборова знов викривилось лютю.